

דף ו.

עין משפט א. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"א

כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקִּמְצָן אֶחָד מִן הַפְּסוּלִין לַעֲבוֹדָה הָרִי הֵם
פְּסוּלוֹת ^ה. וְכֵן אִם לָקַט הַלְבוּנָה פָּסֵל אֵף עַל פִּי שְׁלֹא
קִמֵּץ:

עין משפט ב. הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ה הי"ח

וְאִין עֲבוֹדָה אֵלָּא בִּימִין. וְאִם עָבַד בְּשִׁמְאֵל פְּסוּלָה וְאִינוּ
לוֹקָה. רָגְלוֹ אַחַת עַל הַכְּלִי וְרָגְלוֹ אַחַת עַל הָרֶצֶפָה ^ו
רוֹאִין כָּל שְׂאֵלוֹ יִנָּטֵל הַכְּלִי אוֹ הָאֶבֶן יָכוֹל לַעֲמֹד עַל
רָגְלוֹ אַחַת עֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁרָה. וְאִם לָאוֹ עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה.
קִיבֵּל בִּימִין וְשִׁמְאֵל מְסִיעֵתוֹ עֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁרָה. שֶׁהִמְסִיעַ אֵין
מְשַׁגֵּיחִין עָלָיו:

^ה. כסף משנה: כל המנחות שקמצן אחד מהפסולים לעבודה הרי הן פסולים. משנה בפ"ק
דמנחות (דף ו'). ומ"ש וכן אם לקט הלבונה פסל אע"פ שלא קמץ. ברפ"ב (דף י"ג):
מימרא דר' ינאי ופירש"י ליקוט לבונה דלאחר הקטרת הקומץ היה מלקט [הלבונה] מעל
הסולת ומקטירו:

^ו. כסף משנה: רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה. יש בלשון רבינו חסרון וצריך
להוסיף רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה וכך מצאתי בספר מוגה וכך היא
שנויה בברייתא שם. וכן מבואר בסוף לשון רבינו שכתב רואין כל שינטל הכלי או האבן:
קיבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה וכו'. תוספתא פרק קמא דזבחים:

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"ג

קִמֵץ וְעָלָה בִידוֹ צָרוֹר ז' אוֹ גִרְגִיר מִלֶּח אוֹ קֹרֵט לְבוֹנָה
פֶּסוּל:

עין משפט ד.

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ג ה"ג

כִּיצַד קוֹמֵצִין מִנְחוֹת הַנִּקְמָצוֹת ח. כְּדָרְךְ שְׁקוֹמֵץ כָּל
הָאָדָם פּוֹשֵׁט אֶצְבָּעוֹתָיו עַל פֶּס יָדוֹ וְקוֹמֵץ. קִמֵץ בְּרָאשֵׁי

ז. כסף משנה: קִמֵץ וְעָלָה בִידוֹ צָרוֹר אוֹ גִרְגִיר מִלֶּח אוֹ קֹרֵט לְבוֹנָה פֶּסוּל. משנה בפירקא
קמא דמנחות (דף י':):

ח. כסף משנה: כִּיצַד קוֹמֵצִין מִנְחוֹת הַנִּקְמָצוֹת כְּדָרְךְ שְׁקוֹמֵץ כָּל הָאָדָם פּוֹשֵׁט אֶצְבָּעוֹתָיו עַל
פֶּס יָדוֹ וְקוֹמֵץ. כך היא הגירסא הנכונה בספרי רבינו והדין בפ"ק דמנחות (דף י"א)
מלא קומצו כדקמצי אינשי ופירש"י כדקמצי אינשי מכניס צדי אצבעותיו ודוחק בקמח
והקמח נכנס בתוך ידו ושנינו שם במשנה כיצד הוא עושה פושט את אצבעותיו על פס ידו
ובגמרא אמר ליה אביי לרבא כיצד קומצין אמר ליה כדקמצי אינשי איתיביה וכו' זו קמיצה.
ופירש"י ממנה מתחיל הקומץ מאותה אצבע שאצל הקטנה. אלא להשוות כלומר קומץ
מלא היד כדי שלא יהא חסר ואח"כ מוחק באצבע קטנה מלמטה. היכי עביד וכו' אמר רב
חופה שלשה אצבעותיו עד שמגיע על פס ידו וקומץ וכו' בקומצו אי בקומצו יכול בראשי
אצבעותיו ת"ל מלא קומצו הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פס ידו וקומץ. במחבת
ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו (אחת) מעבודות הקשות
שבמקדש. ופירש"י כי אמרינן דכלהו אצבעות בעינן לקמיצה להשוות דאם יוציא קמח
למטה מן הקומץ מוחקו ומשויהו באצבע קטנה שלא יהא מבורץ וכן מלמעלה בגודל. היכי
עביד אמתניתא מהדר דקתני זו קמיצה דממנה מתחיל הקומץ. ת"ל בקומצו והרים ממנה
בקומצו בראשי אצבעותיו מעט שלא יגיע עד פס ידו. במחבת ומרחשת דמעשיהם אפויים
וכו' פותתן וקומץ הילכך א"א לפותתן דקות כ"כ וכשהוא קומץ יוצאות חוץ למקומם
הילכך מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבע קטנה מלמטה. עבודה קשה שבמקדש דבקושי גדול
הוא משה שלא יהא לא חסר ולא יתר עכ"ל. וכתב הר"י קורקוס ז"ל יש לתמוה על רבינו
שלא כתב ג' אצבעות וכתב כאשר קומץ אדם כי לא נתבאר בגמרא כוונת לשון זה והוא
הפך מסקנת הגמרא גם יש לתמוה למה לא כתב שזו מעבודות הקשות שבמקדש וראיתי
שכתב בפרוש המשנה האמת בסדר הקמיצה והוא מה שלמדנו מהגמרא מה שאמר מלא
קמצו כדקמצי אינשי ונדחו דברי האומר שהוא מהעבודות הקשות עכ"ל, נראה שסמך על
מה שאמר רב פפא בתר הכי פשיטא לי כדקמצי אינשי וחולק על מ"ש בשלש אצבעות
לבד ושמוחק ושיש בה קושי. ומ"מ איני יודע איך יחלוק רב פפא על הברייתא ואיך נפסוק

אֲצַבְעוֹתָיו אוֹ מִן הַצַּדִּיין לֹא יִקְטִיר וְאִם הִקְטִיר הִרְצָה.
וְאִם הוֹסִיף בְּקֶמֶץ כְּגוֹן שֶׁהִרְחִיק אֲצַבְעוֹתָיו וְקֶמֶץ הָרִי
זֶה פְסוּל:

דף ו:

עין משפט א. הרמב"ם הל' פרה אדומה פ"ד ה"ג

פֶּרֶה שֶׁנִּשְׁחָטָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה ט או שְׁקֵבֵל או שֶׁהִזָּה שְׁלֹא
לְשִׁמָּה או לְשִׁמָּה וְשְׁלֹא לְשִׁמָּה או שְׁלֹא לְשִׁמָּה וְלְשִׁמָּה

כרב פפא הפך הבריייתא עכ"ל. ואני אומר שאפשר לומר דכיון דחזינן דר"פ דבתראה אמר
פשיטא לי כדקמצי אינשי ממילא משמע דאיהו ידע דהאי מתניתא משבשתא היא ולא
מיתניא בי רבי חייא ורבי אושעיא. ומה שכתב קמץ בראשי אצבעותיו או מן הצדדין. בעיא
שם ופירש רש"י בראשי אצבעותיו שהכניס ראשי אצבעותיו בקמח ופס ידו כלפי קמח
וקומץ מלא קומצו עד פס ידו כתקנו. מן הצדדין שנתן גב ידו על הקמח והוליד ידו עד
שנכנס הקמח דרך צידי ידו לתוך ידו ל"א מן הצדדין מצידי הכלים שלא קמץ באמצע
הכלי. ואסיקנא בתיקו ומש"ה נקיט לה רבינו בדיעבד לקולא. ודע דתו איבעיא לן התם
ממטה למעלה מאי ופירש רש"י שהכניס אצבעותיו בקמח וגב היד כנגד הקמח וקומץ
וסלקא בתיקו ויש לתמוה למה השמיטה רבינו: ודע דבמתניתין תנן התם (קמצו בראשי
אצבעותיו פסול) מפני שאמרו הקומץ החסר והיתר פסול איזהו יתר שקמצו מבורץ וחסר
שקמצו בראשי אצבעותיו ופירש רש"י בראשי אצבעותיו מעט שלא פשטו על פס כל היד
ולא הוצרך רבינו לכתוב זה שמאחר שכתב כדרך שקומץ כל אדם פושט אצבעותיו על פס
ידו וקומץ ממילא משמע שכל שפחת מזה פסול. ומה שכתב ואם הוסיף בקומץ וכו'. זהו
שכתבתי בסמוך ששנינו הקומץ היתר פסול:

ט. כסף משנה: פרה שנשחטה שלא לשמה וכו' עד פסולה. פ"ד דפרה וכת"ק: ומה שכתב
שחטה על מנת לאכול מבשרה כו'. שם שחטה על מנת לאכול מבשרה או לשנות מדמה
כשירה כך היא גירסת רבינו ואע"ג דמסיים בה ר"א אומר אין מחשבה פוסלת בפרה צ"ל
דלאו אמאי דסמך ליה קאי דא"כ היינו ת"ק אלא אריש פירקא קאי דקתני שחטה שלא
לשמה וכו' פסולה ועי"ל דת"ק לא מכשר אלא בעל מנת לאכול מבשרה או לשנות מדמה
משמע הא שאר מחשבות פוסלות בה ור"א פליג ואמר דאין שום מחשבה פוסלת בה.
ומ"ש עשאה בבגדי זהב או בבגדי חול פסולה. תוספתא פ"ג דפרה:

או שְׁנַעֲשִׂית שְׁלֹא בְּכֹהֵן אוּ בְּמִחְסֵר בְּגָדִים אוּ שְׁעֲשֵׂאָהּ
בְּבִגְדֵי זָהָב אוּ בְּבִגְדֵי חֹל פְּסוּלָהּ. שְׁחָטָהּ עַל מְנַת לֶאֱכֹל
מִבְשָׂרָהּ אוּ לְשִׁתּוֹת מִדָּמָה כְּשֶׁרָה לָּפִי שְׁלֹא נֶאֱמַר בָּהּ
רֵיחַ נִיחוּחַ:

עין משפט ב. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג ח"ז

אֲבָל קִדְּשִׁים שָׁלָנוּ אוּ שָׁלָן הָדָם אוּ הַבֶּשֶׂר אוּ הָאֵימּוּרִים.
וְזָבַח שִׁיבָא חוּץ לְעִזָּרָה. אוּ שִׁנְטָמָא אוּ נִפְסָל בְּמִחְשָׁבֶת
הַזֵּמֶן אוּ בְּמִחְשָׁבֶת מָקוֹם אוּ בְּמִחְשָׁבֶת שְׁנוּי. אוּ שֶׁקָּבְלוּ
הַטְּמָאִים וְזָרְקוּ אֶת דָּמּוֹ הוֹאִיל וְרֵאוּיִין בַּעֲבוּדַת קָרְבָּן
הָבֵא בְּטָמְאָה. וְשִׁנְתָּן דָּמּוֹ חוּץ לְמָקוֹמוֹ אוּ קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים
שֶׁנִּשְׁחָטוּ בְּדָרוֹם • אוּ שִׁנְתָּקָבֵל דָּמָם בְּדָרוֹם. אֶף עַל פִּי
שָׁפַל אֵלּוּ פְּסוּלִים אִם עָלוּ לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִרְדּוּ:

• כסף משנה: ומ"ש או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמן בדרום אע"פ שכל
אלו פסולים אם עלו [לראש המזבח] לא ירדו. יש לתמוה דבריש מעילה (דף ב') גבי קדשי
קדשים ששחטן בדרום וקיבל דמן בצפון וקיבל דמן בדרום איבעיא להו עלו מהו
שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעי
לך דכ"ע לא פליגי שאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש ור"ע דאיתותב רבא דאמר אם
עלו ירדו היינו משום דאמר הכי לר"ש אבל לר' יהודה לכ"ע ירדו. ורבינו שפסק בסמוך
כר' יהודה ה"ל לפסוק כאן שאם עלו ירדו ושם נוסחא אחרת היתה לרבינו בזה. והר"י
קורקוס ז"ל נדחק מאד ליישב זה ולא כתבתיו שלא להאריך:

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"ו

הִיְתָה הַמִּנְחָה שְׁלֹא בְּכָלִי שֶׁרֶת * . או שֶׁהִיְתָה קִמְצָה שְׁלֹא בְּכָלִי שֶׁרֶת. או שֶׁהֶעֱלָהּ לַמִּזְבֵּחַ שְׁלֹא בְּכָלִי שֶׁרֶת. או שֶׁבָּלְלָהּ בְּשִׁמְנָה חוּץ לְעֶזְרָה. פְּסוּלָה עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּלִילִיתָה בְּפָנִים :

כ. כסף משנה : היתה המנחה שלא בכלי שרת וכו'. בפ' הקומץ רבה (דף כ"ו) תניא חכמים אומרים קומץ טעון כלי שרת כיצד קמצו מכלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומעלו ומקטירו בכלי שרת: ומה שכתב או שבללה בשמנה חוץ לעזרה פסולה וכו'. בפירקא קמא דמנחות (דף ע') אתמר בללה חוץ לחומת העזרה רבי יוחנן אמר פסולה ריש לקיש אמר כשירה וידוע דהלכה כרבי יוחנן ועוד דתניא כוותיה ומפרש בגמרא טעמא דרבי יוחנן אף על גב דבלילה כשרה בזר כיון דעשייתו בכלי היא אף על גב דכהונה לא בעיא קדושת פנים מיהת בעיא: